Ελλάδα-Τουρκία: Τί πράγματι σημαίνουν για τη Κύπρο;

Είναι γνωστό ότι από το 1952, την εποχή που την Ελλάδα Κυβερνούσε ο Παπάγος, οι Ελληνοκύπριοι εν πολλοίς ανάθεσαν τις τύχες τους στην Ελλάδα. Είτε με την αρχική προσφυγή στον ΟΗΕ τον Αύγουστο του 1954, όταν ακόμα η Κύπρος ήταν αποικία, είτε με την έναρξη του αγώνα του 55 και την βοήθεια σε οπλισμό, είτε με την ουσιαστική ανάθεση της διοίκησης του στρατού τους, της Εθνικής Φρουράς στην Ελλάδα. Ακόμα, στο πρόσφατο παρελθόν αυτή η βοήθεια από την Ελλάδα έχει μορφοποιηθεί και στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για περισσότερο δηλαδή από σαράντα χρόνια, στη σύγχρονη ιστορία της χώρας μας, η Ελληνοκυπριακή πλευρά έχει συνδέσει το πολιτικό της μέλλον και την ύπαρξή της με τις Ελληνικές Κυβερνήσεις και τους χειρισμούς τους.

Για άλλα τόσα περίπου χρόνια, η Τουρκοκυπριακή κοινότητα έχει συνδέσει το δικό της πολιτικό μέλλον με κείνο της Τουρκίας. Και μιλούμε για σαράντα χρόνια, όταν με τη Τριμερή του Λονδίνου, η Βρετανία με την ανοχή της Ελλάδας, έκαμε το 55 τη Τουρκία, "ενδιαφερόμενο μέρος", αφού προηγουμένως οι προσπάθειες των διαφόρων Τουρκοκυπρίων παραγόντων για να κινήσουν το ενδιαφέρον της Τουρκίας, δεν είχαν καρποφορήσει.

Στόχος της Ελληνοκυπριακής πλευράς δεν ήταν τίποτε άλλο από την ατόφια Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Στόχος της Τουρκοκυπριακής πλευράς ήταν, ακαθόριστα αρχικά και υπό μορφή αντιπερισπασμού προς την Ένωση και στη συνέχεια σαν σαφής στόχος, η διχοτόμηση. Σαράντα τόσα χρόνια μετά, η Ελληνοκυπριακή πλευρά γνωρίζει ότι η Ένωση έχει ενταφιαστεί, έχει χάσει τα 36.5% της χώρας, η Κύπρος έχει ντε φάκτο διχοτομηθεί, ενώ την ίδια στιγμή αβέβαιο προδιαγράφεται το πολιτικό της μέλλον.

Σαράντα τόσα χρόνια μετά, η Τουρκία πρέπει να είναι ικανοποιημένη ότι έχει σε μεγάλο βαθμό πετύχει το στόχο της, αφού έχει καταφέρει να διχοτομήσει στη πράξη τη Κύπρο, να διοικεί το βόρειο κατεχόμενο τμήμα της χώρας μας, να εξαφανίσει από κεί σχεδόν κάθε ελληνικό στοιχείο, έχοντας το σχεδόν εκτουρκίσει πλήρως και το κυριότερο, έχοντας σε μεγάλο βαθμό διασφαλίσει τα στρατηγικά της συμφέροντα στο νότιο μαλακό της υπογάστριο. Και μιλήσαμε για τη Τουρκία και όχι τους Τουρκοκύπριους, αφού για τους τελευταίους αν και τίθεται από μέρους τους θέμα ασφάλειας, δεν τίθεται θέμα στρατηγικών συμφερόντων. Αντίθετα, για μεγάλο μέρος των Τουρκοκυπρίων, η προσπάθεια της Τουρκίας για πλήρη εκτουρκισμό των κατεχομένων και της μετατροπής τους ουσιαστικά σε κομμάτι της Τουρκίας, η κατάσταση όπως προδιαγράφεται αυτή τη στιγμή δεν αποτελεί ευτυχή κατάληξη,

αφού κινδυνεύουν να χάσουν τον κυπριώτικο τους χαρακτήρα και να ταυτιστούν πλήρως με τους κατοίκους της Ανατολίας και τη Τουρκία.

Αξίζει ίσως να σημειωθεί ότι, για μεγάλο μέρος του πληθυσμού και από τις δυό πλευρές, η Τουρκία και η Ελλάδα αντίστοιχα πιστεύεται πάντα ότι αποτελούν το κύριο στήριγμα. Ούτως εχόντων των πραγμάτων, θα άξιζε ίσως μια προσπάθεια "ψηλάφησης" τρόπον τινά, του τί σημαίνουν οι δυό χώρες για τις δυό κυπριακές κοινότητες αλλά ακόμα την Ευρωπαϊκή Ενωση και την Αμερική, που αποτελούν αυτή τη στιγμή τα δυό κέντρα αποφάσεων σε σχέση με την πιθανή λύση του Κυπριακού.

Αρχίζοντας από την Ελλάδα, παρατηρούμε ότι για το μεγαλύτερο μέρους του Ελληνοκυπριακού πληθυσμού, θεωρείται το κύριο στήριγμα. Ωστόσο, για ένα άλλο μέρος του Ελληνοκυπριακού πληθυσμού, ως κύριο στήριγμα θεωρείται η κρατική μας οντότητα, αν και θάταν δύσκολο να επιχειρηματολογήσει κανείς, ότι υπάρχουν πολλοί Ελληνοκύπριοι που δεν προσβλέπουν στην Ελλάδα. Μάλιστα θα ήταν ορθό να λεχθεί ότι, με τη κατάρρευση της Σοβιετικής Ενωσης και την επακολουθήσασα αποδυνάμωση των αδεσμεύτων, η Κυπριακή εξωτερική πολιτική έχει πλήρως ευθυγραμμιστεί με την Ελληνική, έστω και αν τα προβλήματα ή οι προτεραιότητες των δυό κρατών δεν συμπίπτουν. Πράγματι, ενώ στη περίπτωση της Κύπρου οι προσπάθειες επικεντρώνονται στην ενοποίηση της χώρας μέσω μιάς ομοσπονδιακής λύσης και την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι βασικές επιδιώξεις της Ελληνικής Εξωτερικής πολιτικής είναι: η προστασία της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας, των δημοκρατικών θεσμών, της πολιτιστικής της ταυτότητας, καθώς και η διασφάλιση της παραπέρα οικονομικής της ανάπτυξης. Ακόμα η άμυνα της Κύπρου έχει και τύποις πιά με το λεγόμενο ενιαίο αμυντικό δόγμα ανατεθεί στο Ελληνικό Πεντάγωνο.*

Εκείνο ωστόσο που δεν γίνεται αντιληπτό είναι ότι, τόσο στη πρώτη όσο και στη δεύτερη περίπτωση, η αυτονομία της Ελλάδας για δράση είναι σχετική. Πράγματι, δεν μπορεί η Ελλάδα μιά και ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση να έχει δική της αυτόνομη εξωτερική πολιτική, εξ ού και η ανάκρουση πρύμνας όσον αφορά τη στάση της στο θέμα της τελωνειακής ένωσης της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και δεν εξετάζουμε εδώ αν ήταν η αρχική ή η τωρινή θέση της Ελλάδας η ορθή σε προοπτική. Εκείνο που έχει διαφανεί σχετικά είναι ότι η ικανότητα της Ελλάδας για να ασκεί επιρροή προς την κατεύθυνση αναστολής της οποιασδήποτε διεύρυνσης της

---

* Χωρίς να γίνεται εδώ υπαινιγμός για καταφυγή σε επιθετικό δόγμα, υποδεικνύεται ότι τη στιγμή που 36.5% του εδάφους της Κύπρου βρίσκεται υπο κατοχήν, όσον αφορά την ίδια της την εθνική άμυνα, η Ελλάδα υιοθετεί αμυντικές και αποτρεπτικές διατάξεις για τη περίπτωση <u>πιθανής</u> εκδήλωσης εξωτερικών κινδύνων!

Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι πολύ περιορισμένη. Ακόμα θα πρέπει να υπενθυμίσουμε την ενόχληση - για να μεταχειριστούμε ένα ήπιο όρο - της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τη πολιτική της Ελλάδας έναντι της Αλβανίας και τη Π.Γ.Δ.Μ. Ιδιαίτερα επικριτικές για τους βαλκανικούς χειρισμούς της Ελλάδας υπήρξαν η Ολλανδία και η Δανία, χώρες απο τις οποίες φαίνεται αυτή τη στιγμή ότι θα προέλθει ο νέος Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ. Είναι η γνώμη μας ότι η ήδη σημαντική στροφή της Ελληνικής πολιτικής όσον αφορά την Αλβανία, δεν είναι μόνο αποτέλεσμα ωριμότερων ή σοφότερων σκέψεων, αλλά και της "ενόχλησης" της Ε.Ε. Και είναι πεποίθησή μας ότι η ίδια αυτή "ενόχληση" είναι κατεξοχήν εκείνη που έχει επηρεάσει και "μαλακώσει την Ελλάδα προς τη πλευρά της Π.Γ.Δ.Μ. Σχετική είναι η πρόσφατη υπογραφή συμφωνίας ανάμεσα στις δυό χώρες, στη Νέα Υόρκη και οι εξελίξεις που ακολούθησαν.

Παρεμπιπτόντως, όπως παρατηρούν οι Θ. Βερέμης και Θ. Κουλουμπής, οι εκάστοτε διχογνωμίες ~~ανάμεσα στις~~ ελληνικές κυβερνήσεις και την αντιπολίτευση σε βασικά θέματα, έχουν σαν αποτέλεσμα να παγιδεύονται σε κούρσες πατριωτικής πλειοδοσίας, ενώ η καλλιέργεια απο τα ΜΜΕ ανέφικτων και ρομαντικών προσδοκιών, επενεργεί βλαπτικά στη χάραξη της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Τούτο συνέτεινε και στο γεγονός ότι δεν επέτυχε μέχρι της στιγμής η Ελλάδα να βοηθήσει τη διαμόρφωση εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε. για τα Βαλκάνια.

Όσον αφορά την άμυνα, δεδομένου ότι η Εθνοφρουρά της Ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας κατά ένα παράδοξο τρόπο πάντα εδιοικείτο από την Ελλάδα, είναι η γνώμη μας ότι στη πράξη το Ενιαίο Αμυντικό Δόγμα δεν έχει επηρεάσει την ουσία και αποβλέπει μάλλον στη δημιουργία εντυπώσεων και την εξαργύρωση και στις δυό περιπτώσεις εσωτερικών πολιτικών οφελών. Επισημαίνεται κι εδώ ότι η Ελλάδα ανήκει στο ΝΑΤΟ, το οποίο βρίσκεται κάτω από την επιρροή των Αμερικανών, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται στις Βρυξέλλες. Χαρακτηριστικό του πόσο μπορούν τα μέλη του ΝΑΤΟ να δρουν αυτόνομα είναι, η μή άφιξη των ελληνικών αεροπλάνων, στη Κύπρο στη περίπτωση της περυσινής παρέλασης της 25ης του Μάρτη καθώς και η μή άφιξη τη τελευταία στιγμή των τουρκικών αεροπλάνων στην φετινή παρέλαση για την επέτειο της "ειρηνευτικής επιχείρησης" (εισβολής) της 20ης του Ιούλη στα κατεχόμενα.

Περιοριζόμαστε εδώ στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και της άμυνας, γιατί στο τομέα της οικονομίας ή ακόμα και της κοινωνικής πολιτικής, η Κύπρος είναι ισχυρότερη και υγιέστερη της Ελλάδος - και της Τουρκίας ασφαλώς - και καθόλου δεν στηρίζεται σ΄ αυτήν. ~~Το αντίθετο~~, Επισημαίνεται ότι όσον αφορά τις εκροές της Κύπρου προς την Ελλάδα είναι πολύ μεγαλύτερες από τις εισροές από την Ελλάδα.

Είναι επομένως αναγκαίο να γνωρίζουν οι Ελληνοκύπριοι τις πραγματικές δυνατότητες της Ελλάδας όσον αφορά την Κύπρο, τόσο από πλευράς εξωτερικής πολιτικής όσο και άμυνας, σε συνάρτηση με τη θέση της Ελλάδας vis a vis της Αμερικής και της Ευρωπαϊκής ΄Ένωσης.

Όσον αφορά τη σχέση της Ελλάδας με την Αμερική, έχει σαφώς εξασθενήσει μετά τη κατάρρευση του σοσιαλισμού στις χώρες της Βαλκανικής. Είναι ορθό ότι οι σχέσεις της Ελλάδας με την Αμερική, είναι πολύ καλύτερες απ ότι ήταν το 84 επί της τότε Κυβέρνησης Παπανδρέου αλλά τούτο δεν σημαίνει ότι προς τη πλευρά της Αμερικής η Ελλάδα έχει σημαντικό εκτόπισμα. Πιο πολύ αυτή τη στιγμή θεωρείται μάλλον ένα "φρόνιμο και όχι ατακτούν παιδί", παρά ένας σημαντικός σύμμαχος, με την επιφύλαξη βέβαια ότι κάπως περισσότερη σημασία δίνεται στις ελληνικές απόψεις, στο διάστημα που προηγείται των εκάστοτε αμερικανικών προεδρικών εκλογών, λόγω της ανάγκης εξασφάλισης της ψήφου των Ελληνοαμερικανών. Ωστόσο το λόμπυ των τελευταίων, δε μπόρεσε να ανατρέψει τη πολιτική των ίσων αποστάσεων που ακολουθούν οι Η.Π.Α., όσον αφορά τις ελληνοτουρκικές διαφορές...

Η Ελλάδα θα μπορούσε να είχε μεγαλύτερο αντίκρισμα vis-a-vis των Αμερικανών, αν διαφορετική ήταν η πολιτική και οι σχέσεις της με την Αλβανία και τη Π.Γ.Δ.Μ, γιατί κάτι τέτοιο θα διευκόλυνε την Αμερικανική επιρροή στις χώρες αυτές. Αντίθετα η αρνητική στάση της Ελλάδας έσπρωξε τους Αμερικανούς να δοκιμάσουν από μόνοι τους κάποια διείσδυση, θέτοντας σε δεύτερη μοίρα τον ρόλο της Ελλάδας. Ωστόσο, κάποια πρόσφατα ανοίγματα της Ελλάδας προς τη Βουλγαρία, όπου η ελληνική οικονομική παρουσία προηγείται της τουρκικής και αποτελεί σταθερό μέσο επικοινωνίας, καθώς και τη Ρουμανία, αντικρύζονται θετικά απο τους Αμερικανούς, ενώ η στάση της Ελλάδας προς τη Σερβία έχει εξοργίσει τόσο την Αμερική όσο και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και τούτο γιατί δεν γίνεται στο πλαίσιο μιας παμβαλκανικής σύσφιγξης σχέσεων αλλά του λεγόμενου "ορθοδόξου άξονα".

Πράγματι, μιλώντας για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα για όσους δεν θέλουν να εθελοτυφλούν, αποτέλεσε σοβαρό πρόβλημα και όσον αφορά τους οικονομικούς της δείκτες και την ευρύτερη κατάσταση της οικονομίας της αλλά και με την εξωτερική της πολιτική. Τόσο η υπόθαλψη του κλίματος αλυτρωτισμού ανάμεσα στους Έλληνες της Αλβανίας, που θέτει σε κίνδυνο τη παραμονή τους στη χώρα, όσο και η αμφισβήτηση του δικαιώματος στη Π.Γ.Δ.Μ. να αποφασίσει για την ονομασία της - δεν εξετάζουμε εδώ αν είναι δίκαιες ή όχι οι ελληνικές ευαισθησίες - ήταν ισχυρά αρνητικά κεντρίσματα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, για τις χώρες της οποίας υπό την άλλη τους ιδιότητα, εκείνη της προσυπογραφής της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι και

της συμμετοχής στην ΟΑΣΕ (πρώην ΔΑΣΕ), δεν τίθεται θέμα αναπροσαρμογής συνόρων, ούτε και αμφισβήτησης του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των λαών που έχει αναγνωριστεί απο το 1970 με την Διακήρυξη για τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου και τη Τελική Πράξη του Ελσίνκι, ενώ προϋπήρχε και στο καταστατικό χάρτη του ΟΗΕ. Επομένως στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ενωσης, δεν απολαμβάνει η Ελλάδα εκείνης της εκτίμησης που θα της επέτρεπε με τη σειρά της να βοηθήσει αποτελεσματικά τη Κύπρο.

Ωστόσο εκείνο που είναι αδιαμφισβήτητο είναι ότι, ούσα η Ελλάδα με τους 15 και αποτελούσα μέρος της Ε.Ε., είναι σε θέση να μεταφέρει τα μηνύματα της Κύπρου, να διευκολύνει να ακουστεί η φωνή της αλλά ακόμα και να την εμπλέξει θετικά σε κάποια "πάρε-δώσε", όπως συνέβη πέρυσι, όταν συνεργούσης της Ελλάδας, εξασφαλίστηκε η έναρξη των ~~προ~~ενταξιακών συνομιλιών, 6 μήνες μετά το τέλος της Διακυβερνητικής Διάσκεψης του 96.

Οσον αφορά τους Τουρκοκύπριους, η Ελλάδα αποτελεί ένα είδος αναθέματος, με την έννοια ότι ήταν πάντα ο πρόξενος του μεγάλου κινδύνου της Ενωσης, που θα έκαμνε τους Τουρκοκυπρίους να γίνουν μια μικρή μειονότης, παρόμοια με εκείνη των "μουσουλμάνων" της Θράκης. Αντλώντας μέσα απο τα στερεότυπα της κουλτούρας, όπου ο σύγχρονος ελληνικός πολιτισμός θεωρείται απορριπτέος και αποκρουστικός, ο μέσος Τουρκοκύπριος δεν αναμένει τίποτε καλό από την Ελλάδα και μάλιστα βλέποντας τις δυσκολίες εισδοχής της Τουρκίας στη Ε.Ε., την υποβλέπει.

Έχοντας δώσει κάποιες πολύ συμπυκνωμένες αντικρίσεις για την Ελλάδα, τόσο μέσα όσο και έξω από τη Κύπρο, στρεφόμαστε τώρα και προς τη πλευρά της Τουρκίας, αρχίζοντας από το τί σημαίνει για τους Τουρκοκύπριους.

Για όλους ανεξαίρετα τους Τουρκοκυπρίους η Τουρκία έχει πετύχει ένα πράγμα, τους έχει διασφαλίσει την ασφάλεια. Τούτο δεν γίνεται εύκολα κατανοητό από τον μέσο Ελληνοκύπριο ή ακόμα και του προκαλεί απορία, αφού ποτέ δεν συνειδητοποίησε τις συνθήκες ανασφάλειας που ζούσαν οι Τουρκοκύπριοι, ούτε δε και τώρα θυμάται ότι κοντά στους 1619* αγνοούμενους Ελληνοκυπρίους, υπάρχουν και 503 Τουρκοκύπριοι αγνοούμενοι, μεγάλο μέρος των οποίων αφορά την πριν το 74 περίοδο. Ακόμα η Τουρκία είναι για την συντριπτική πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων, ο σωτήρας από το "μπαμπούλα" της Ένωσης, ο μεγάλος προστάτης που τους γλίτωσε από τη καταπίεση των Ελληνοκυπρίων και τους έδωσε ξανά τη χαμένη τους οντότητα, αναιρώντας ταυτόχρονα την ιδιότητα του πολίτη δεύτερης τάξης, που τους επεβλήθη σιγά-σιγά

---

* Αυτό το νούμερο πάει τώρα να τροποποιηθεί προς τα κάτω.

μετά τα γεγονότα του 63-64. Για τους ακραίους εθνικιστές, η Τουρκία είναι η μητέρα πατρίδα και η εγγύηση ότι δεν θα τους ξανασυμβούν ότι τους συνέβησαν την περίοδο 63-74. Ωστόσο για τους φιλελεύθερους/προοδευτικούς Τουρκοκύπριους δεν υπάρχει αυτή η απόλυτη προσήλωση στη Τουρκία, για μερικούς δε καθόλου. Πράγματι σ΄ αυτή τη μερίδα των Τουρκοκυπρίων, καθόλου δεν αρέσει η προσπάθεια του πλήρους εκτουρκισμού και ταύτισης με τη Τουρκία, όπως δεν αρέσει η προσπάθεια καταπίεσης κάθε τι του κυπριακού και μεταφορά στα κατεχόμενα του Ισλάμ. Ακριβώς αυτή η προσπάθεια της Τουρκίας και ο κίνδυνος εξαφάνισης οτιδήποτε του κυπριακού, έχουν δημιουργήσει ανάμεσα σε μερίδα των Τουρκοκυπρίων μιά εγρήγορση και μιά ανάγκη προάσπισης της κυπριακής ταυτότητας, η οποία εκδηλώνεται πολύ πιο έντονα από την αντίστοιχη μερίδα της Ελληνοκυπριακής πλευράς.

Για τους Ελληνοκυπρίους φυσικά, η Τουρκία είναι ο εισβολέας, ο κατακτητής και στο πρόσωπό της εμφανίζεται όλη η καταπίεση των τριών αιώνων της οθωμανικής κατοχής. Ακόμα στο πρόσωπο της Τουρκίας ανακλώνται όλα τα στοιχεία των αρνητικών στερεοτύπων για τη τουρκική κουλτούρα, ενώ οι στρατηγικοί στόχοι της Τουρκίας εκφράζονται μέσα από ένα ευρύτερο πλαίσιο επεκτατισμού και κάποτε ακόμα και παντουρανισμού, κυρίως μετά την απόσχιση των τουρκόφωνων Δημοκρατιών από τη Σοβιετική ΄Ένωση. Γενικά είναι η Τουρκία για τον Ελληνοκύπριο κόκκινο πανί και πιστεύει ότι μόλις της δοθεί η ευκαιρία θα καταλάβει ολόκληρη τη Κύπρο. Συνοπτικά είναι η Τουρκία για τον Ελληνοκύπριο ότι και η Ελλάδα για τον Τουρκοκύπριο, δυό αντίθετες όψεις του ιδίου νομίσματος.

Αλλά η ευρύτερη σημασία της Τουρκίας δεν είναι εκείνη της κατοχικής δύναμης, αλλά η συμπεριφορά και ύπαρξή της σε συνάρτηση με την Αμερική και την Ευρώπη.

Όσον αφορά την δεύτερη, υπάρχουν από πλευράς Ευρωπαϊκής Ενωσης, δυό εν πολλοίς αντίθετες αντικρίσεις. Πράγματι από μιαν άποψη, η Τουρκία με τα 60 εκατομμύρια της και τις διασυνδέσεις της με τις άλλες τουρκόφωνες χώρες της πρώην Σοβιετικής ΄Ένωσης, αλλά ακόμα και το φτηνό της εργατικό δυναμικό, αποτελεί μιά καλή ευκαιρία για επενδύσεις. Ακόμα και το κυριότερο, αποτελεί μιά πολύ καλή αγορά σε προοπτική. Ωστόσο από μιά άλλη άποψη, τη πολιτιστική, η Τουρκία αποτελεί μιαν άκρως ανεπιθύμητη κατάσταση, με την έννοια ότι σε μιά χριστιανική - στη πολιτισμική της διάσταση και όχι τη θρησκευτική - Ευρώπη, η μουσουλμανική παρουσία της Τουρκίας εξυπακούει κάποιο είδος "μπασταρδέματος" της ευρωπαϊκής κουλτούρας, της οποίας τα πρώτα ανεπιθύμητα κρούσματα εμφανίζονται στο πρόσωπο των Βορειοαφρικανών μουσουλμάνων μεταναστών του Μαγκρέπ στη Γαλλία. Αλλά οι επιφυλάξεις της Ευρώπης ενισχύονται και από τη καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Τουρκία, είτε πρόκειται για

δημοσιογράφους, είτε πρόκειται για διανοούμενους είτε πρόκειται για τον κουρδικό πληθυσμό, όπου η αρχή της αυτοδιάθεσης με την οποία όπως αναφέρθηκε έχουν δεσμευθεί οι Ευρωπαϊκές χώρες, δεν τυγχάνει εφαρμογής. Ωστόσο τα ανθρώπινα δικαιώματα, όσο και αν η επίκληση τους έχει γίνει του συρμού, αποτελούν ακόμα προκάλυμμα παρά βίωμα και η επίκληση τους γίνεται επιλεκτικά, όρα τις περιπτώσεις της Κύπρου αλλά και των Παλαιστινίων καθώς και των Βοσνίων. Είναι φανερόν ότι εν όσω θα υπάρχει η παρούσα διεθνής τάξη πραγμάτων, η οποιαδήποτε πρόοδος προς την πλευρά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν θα υπερισχύει των οικονομικών ή εμπορικών σκοπιμοτήτων.

Στρεφόμενοι τώρα στη σχέση Τουρκίας-Αμερικής, παρατηρούμε ότι αμέσως μετά τη κουβανική κρίση - όπως και στη περίπτωση της Ελλάδας, παρατηρήθηκε μιά τάση αυτονόμησης της εξωτερικής της πολιτικής. Μάλιστα μετά τη στάση του Johnson το 64 που απέτρεψε τη Τουρκική εισβολή, εδημιουργήθη στη Τουρκία η εντύπωση ότι "οι Αμερικάνοι υποστηρίζουν τους άδικους Ελληνες". Λίγο αργότερα το 65 εισήχθηκαν στην τουρκική εξωτερική πολιτική νέα στοιχεία αναφορικά με την ΕΣΣΔ, τις σοσιαλιστικές χώρες καθώς και τις Ισλαμικές χώρες και η αναθεώρηση των σχέσεών τους με τους ουδέτερους, σιγά σιγά άλλαξαν εντελώς την εικόνα εξάρτησης της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής απο την Αμερική. Το αποτέλεσμα ήταν οι ΗΠΑ να γίνουν πιο ευαίσθητες στα τουρκικά συμφέροντα σε σχέση με την Κύπρο και να ακολουθούν μιά γραμμή όπου η λύση για το Κυπριακό περνά μέσα απο την διασφάλιση των τουρκικών συμφερόντων. Σ΄ αυτό συνέτεινε στο πρόσφατο παρελθόν και η φιλοδυτική στάση του Οζάλ.

Γενικά μιλώντας, χωρίς να είναι το χαϊδεμένο παιδί των χωρών της Ευρώπης, δεν παύει να είναι η Τουρκία ένας επιθυμητός, αν όχι ελκυστικός εταίρος, του οποίου τα κάποια ανομήματα ή παραστρατήματα θα αγνοούνται για την ώρα, θυσιαζόμενα στο βωμό των οικονομικών συμφερόντων. Είναι η γνώμη μας ότι η είσοδος στην Ευρωπαϊκή Ενωση των πιό ευαίσθητων στα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σκανδιναυικών χωρών, δεν πρόκειται για την ώρα να διαταράξει τη γραμμή που έχει χαράξει και ακολουθεί η Ε. Ε. ως προς τη Τουρκία.

Όσον αφορά τώρα τη σημερινή σχέση της Τουρκίας με την Αμερική, είναι μιά σχέση πλήρους αποδοχής, αφού για την Αμερική το θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί σαφώς προκάλυμμα και τίποτε άλλο. Τούτο επιβεβαιώνουν όχι μόνο τα παραδείγματα της Κύπρου, των Παλαιστινίων, της Βοσνίας, της Τιμόρ, αλλά και πληθώρα άλλων, όπως η για πολλά χρόνια ανοχή του τί συνέβαινε στις χώρες της Λατινικής Αμερικής αλλά ακόμα και οι επεμβάσεις στη Γκρενέϊτα και τον Παναμά. Επομένως για τους Αμερικανούς δεν τίθεται στην ουσία πρόβλημα ανθρωπίνων

δικαιωμάτων αλλά οικονομικών και στρατηγικών συμφερόντων. Οπως και στη περίπτωση της Ευρώπης, η Τουρκία προσφέρεται τόσο για επενδύσεις όσο και σαν μιά σημαντική αγορά, η οποία αναμένεται να γίνει ακόμα πιο σημαντική με την αναβάθμιση του κατά κεφαλήν εισοδήματος της καθώς και τη σύσφιγξη, μέσω του Ισλάμ και της γλώσσας, των σχέσεων της με τις πέντε Τουρκόφωνες χώρες, της Κεντρικής Ασίας, πρώην μέλη της Σοβιετικής Ένωσης.

Δεν χρειάζεται ίσως να αναφερθεί ότι οι αλλαγές στο Ιράν και το Αφχανιστάν αύξησαν τη σημασία της Τουρκίας για τους Αμερικανούς, σε σημείο που ο καθηγητής Wohlstetter επιχειρηματολόγησε επιτυχώς - συνεργούσης και της δεξιοτεχνίας του Οζάλ - και κατάφερε να πείσει ότι για τη προστασία των συμφερόντων τους στην Εγγύς Ανατολή, οι Αμερικανοί έπρεπε να στηριχθούν στη Τουρκία. Ταυτόχρονα είναι γεγονός ότι μετά τό 80, οι Τούρκοι στρατηγοί συνεργάστηκαν στη προάσπιση των Αμερικανικών συμφερόντων σαυτή τη περιοχή.

Ωστόσο κάποια απογοήτευση έχει δοκιμάσει η Αμερική από την αποτυχία της Τουρκίας να αποσπάσει τις πέντε χώρες από την επιρροή της Ρωσσίας (και οι πέντε είναι μέρος της ΚΑΚ) και να τις καταστήσει δικούς της δορυφόρους. Πράγματι το πρόσκαιρο όνειρο της Τουρκίας, για ένα ισλαμικό τόξο που θα ξεκινά από τη Βοσνία και θα εξικνείται μέχρι των δυτικών παρυφών της Κίνας, φαίνεται να αποτελεί πιά παρελθόν, αφού ούτε η Κίνα είναι δυνατόν να επιτρέψει οποιεσδήποτε κεντρόφυγες δυνάμεις να εκδηλωθούν, ούτε οι μουσουλμάνοι της Βοσνίας θα αφεθούν να διαδραματίσουν αυτόνομα στην Ευρώπη οποιοδήποτε ρόλο, ενώ οι τουρκόφωνες χώρες έχουν διείδει ότι αργά ή γρήγορα η Ρωσσία, ξεπερνώντας τα τωρινά σοβαρά της προβλήματα, θα επανέλθει στο γνωστό της ρόλο της υπερδύναμης.

Τούτο όμως δεν μειώνει στα μάτια της Αμερικής τον ρόλο της Τουρκίας, η οποία εξακολουθεί να διαθέτει - τη αρωγή βέβαια και της ιδίας της Αμερικής και του ΝΑΤΟ - μια σημαντική στρατιωτική δύναμη για τη περιοχή και της οποίας οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις είναι ανά πάσα στιγμή στη διάθεσή της. Το γεγονός παραμένει πάντα ότι, λόγω μεγέθους αλλά και της γειτνίασης της με την Εγγύς Ανατολή, καθώς και του γεγονότος ότι παραμένει πάντα μιά συντηρητική χώρα*, η Τουρκία είναι για την Αμερική σημαντική.

---

* Στα μάτια των ΗΠΑ η Τουρκία ήταν πάντα ο πιο συνεπής αντικομμουνιστής σύμμαχος. Ο αντικομμουνισμός βέβαια μπορεί να μήν έχει σήμερα οποιαδήποτε θέση, ωστόσο για την Αμερική μετρά ο συντηρητισμός που δεν επιτρέπει για την ώρα τουλάχιστο, ανεπιθύμητες ή επικίνδυνες παρεκκλίσεις.

Ακόμα, στα θετικά για τη Τουρκία πρέπει να μετρά απο πλευράς Αμερικής και η εξωτερική της πολιτική, όπου αντίθετα με την Ελλάδα, όπου αποτελεί κλωτσοσκούφι ή διελκυστίνδα των πολιτικών κομμάτων, διακρίνεται απο μιά σταθερή γραμμή. Εξ ού και η αμερικανική "αντιπαροχή" τόσο στη στάση αναφορικά με το Κυπριακό όπου οι "πιέσεις" δεν είναι πιέσεις, όσο και στο Κουρδικό όπου κάθε φορά που εισβάλλει η Τουρκία στο Ιρακινό έδαφος κυνηγώντας τους Κούρδους αντάρτες, η Αμερική αρκείται σε παραινέσεις για μιά αποχώρηση απο το ιρακινό έδαφος σε "εύλογο" ή "σύντομο διάστημα". Κατά τα άλλα, όταν κινδύνευαν οι Κούρδοι από το καθεστώς του Saddam Houssein η Αμερική θέλησε να τους προστατεύσει! Ενδεικτικό της ερμηνείας που δίνεται στα ανθρώπινα δικαιώματα, που θα πρέπει κάθε φορά να προσαρμόζονται στο κρεββάτι του Προκρούστη!

Συμπερασματικά, οι Ελληνοκύπριοι θα πρέπει να προσβλέπουν στην Ελλάδα όχι με βάση την πολιτιστική συγγένεια όπου η επικοινωνία θα συνεχίσει φυσιολογικά να κυλά ανεμπόδιστα, ούτε με βάση τον ευσεβοποθισμό και την παρόρμηση, αλλά με βάση τη σημερινή θέση της Ελλάδος στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και vis-a-vis της Αμερικής. Κάποια πλαίσια, που ενώ απο τη μιά μπορεί να δίνουν κάποια ερείσματα ενίσχυσης των προσπαθειών της για την Κύπρο, δεν παύουν ταυτόχρονα να συνεπάγονται κάποια καλούπια που της περιορίζουν τις δυνατότητες σημαντικά. Τις δυνατότητες όπως υφίστανται στη πραγματικότητα και όχι όπως τις παρουσιάζουν τα Μ.Μ.Ε. για λόγους σκοπιμότητας ή για να δημιουργήσουν αίσθηση και ασφαλώς μακρυά απο τους ρητορισμούς των διαφόρων πολιτικών που επισκέπονται κατά καιρούς την Κύπρο ή κάμνουν δηλώσεις σε δικούς μας πολιτικούς στο εξωτερικό.

Παρατηρούν, χαρακτηριστικά οι Θ. Βερέμης και Θ. Κουλουμπής στο βιβλίο τους "Ελληνική Εξωτερική Πολιτική, Προοπτικές και Προβληματισμοί" ότι, " Η σύντομη αλλά πολυτάραχη και οδυνηρή εμπειρία της χώρας μας (της Ελλάδας), στο Κυπριακό Πρόβλημα (1954-1994), αξίζει να αξιολογηθεί προσεκτικά και να αποτελέσει παράδειγμα προς αποφυγήν"...

Οσον αφορά τους Τουρκοκύπριους, αν μεν η προσπάθεια είναι να γίνουν επαρχία της Τουρκίας, μπορούν να βασίζονται τόσο στους σχεδιασμούς της όσο και στην αποδοχή, της οποίας τυγχάνει απο την Αμερική. Ωστόσο η προσπάθεια της να γίνει μέρος της Ευρώπης, θα πρέπει να γίνει αντιληπτόν ότι είναι δυνατόν να της ανασχαίσει αυτά τα σχέδια και να αναζητήσει υπαλλακτικές λύσεις στην έμμεση επικυριαρχία της Κύπρου. Οσο για κείνους τους Τουρκοκύπριους των οποίων

επιδίωξη είναι μιά γνήσια ομοσπονδιακή λύση, στην οποία ο χρόνος θα βοηθήσει την ομαλή και αρμονική συμβίωση με τους Ελληνοκυπρίους, τα πράγματα δεν είναι πολύ εύκολα, πολύ περισσότερο αν δεν τους τείνουν κάποια χείρα βοηθείας οι Ελληνοκύπριοι, εγκαταλείποντας τις αντιφάσεις και ενσταλάζοντας στις δικές τους θέσεις και σχεδιασμούς περισσότερο πραγματισμό και σωφροσύνη. Και τούτο με την επιφύλαξη ότι τέσσερεις δεκαετίες, όχι πάντοτε ορθών χειρισμών και απο τις δυό κοινότητες, έχουν σε μεγάλο βαθμό βγάλει το Κυπριακό έξω απο τα δικά μας κυπριακά χέρια, κάμνοντας το μέρος του παιγνιδιού κάποιων στρατηγικών, μη κυπριακών συμφερόντων.

28/29.12.95

article3